

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Ulkoministeri Erkki Tuomioja
Ulkoministeriö

Helsinki 1.11.2011

CIA:N EPÄILLYT VANKILENNOT JA SUOMI

Arvoisa ministeri Tuomioja

Ulkoministeriön 28.10.2011 julkaisema lentoselvitys mahdollisista Yhdysvaltain keskustiedustelupalvelu CIA:n vankilennoista on tervetullut ensimmäinen askel kohti kattavaa selvitystä siitä, onko Suomeen laskeutunut CIA:n lentoja. Amnesty International on analysoinut selvityksen ja toteaa, että julkaistu materiaali herättää lisäkysymyksiä ja antaa siksi aihetta jatkotutkimuksiin. Suomen viranomaisten on siksi jatkettava uusien lentotietojen tutkimista laajan viranomaistyön puitteissa.

Kannattaisiko tässä tilanteessa harkita riittävän asiantuntemuksen omaavan riippumattoman selvitysryhmän asettamista lentotietojen ja niihin liittyvien avoimien kysymysten selvittämiseksi?

Ulkoministeriö on ilmoittanut, että kaikki paitsi yksi lennoista oli luonteeltaan siviililentoja, eivätkä siksi ole yhdistettävissä laittomaan toimintaan tai anna aihetta lisäselvityksille. Erottelu siviilikoneisiin ja valtiollisiin koneisiin on mielestämme kuitenkin tässä yhteydessä virheellinen. On laajasti dokumentoitu, että CIA:lla oli sopimuksia vankilentokuljetuksista nimenomaan yksityisten lentoyritysten kanssa, ja että CIA peitti tarkoituksella vankilentoihin liittyvää toimintaansa siviiliyhtiöiden ja omien peiteyhtiöiden taakse. CIA:n käyttämistä yrityksistä monet esiintyvät ulkoministeriön perjantaina julkistamissa tiedoissa. Siksi ulkoministeriö ei voi tehdä kategorista rajausta ja pyytää selvitystä vain yhdestä valtiollisesta lennosta.

Useat selvityksessä ilmenevät lennot herättävät epäilyksiä Suomen mahdollisesta osallisuudesta CIA:n vankilento-ohjelmaan. Vain kolme esimerkkiä mainitaksemme:

- Maaliskuussa 2006 lento N733MA laskeutui Helsinkiin samana päivänä, jona Liettuan viranomaiset ovat myöntäneet koneen käyneen Liettuassa. Liettuan hallitus on myöntänyt, että maassa oli kaksi CIA:n vankilaa.

- Heinäkuussa 2005 lento N1HC Kabulista Afganistanista Helsinkiin. 2006 Euroopan parlamentin raportissa kyseinen kone on yhdistetty vankilentoihin. Tätä lentoa Amnesty on pyytänyt Suomen viranomaisia tutkimaan marraskuussa 2010.
- Syyskuussa 2004 lento N88ZL Bagramista Afganistanista Helsinkiin. YK:n selvityksessä vuodelta 2010 ilmenee, että kone laskeutui myös Liettuaan samana päivänä. Tätä lentoa Amnesty on pyytänyt Suomen viranomaisia tutkimaan marraskuussa 2010.

Tietojen pyytäminen Yhdysvalloilta sen peitetoiminnasta on tervetullutta, mutta tämä yksinomaan ei riitä. Yhdysvallat ei jaa tällaista tietoa edes läheisimpien kumppaneidensa kanssa. Suomen viranomaisten on tutkittava kaikki epäilyttävät lennot perinpohjaisemmin. Vastuuta ja osallistumista on vaadittava myös muilta ministeriöiltä ja selvitystä pitäisi koordinoida eri viranomaistahojen kesken. Suomen viranomaisten tulee tehdä perinpohjainen selvitys omien tietokantojen, kirjeiden ynnä muun mahdollisen materiaalin pohjalta. Ilmailuviranomaiset eivät saa piiloutua salassa pidettävän aineiston taakse.

Amnesty pyytää Suomen viranomaisilta vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Perustuuko perjantaina 28.10.2011 julkaistu lentotietoselvitys saatuihin lentosuunnitelmiin vai lentokoneiden todellisiin laskeutumis- ja lähtötietoihin?
- Mitkä lehtoyhtiöt ovat operoineet lentotietoselvityksessä ilmenneitä lentoja?
- Kuinka monta matkustajaa lentokoneissa oli ja kuinka monet heistä kuuluivat henkilökuntaan?
- Mitkä ovat lentokoneiden täydelliset reittitiedot?
- Tehtiinkö koneisiin tulli- tai rajaselvityksiä?

Tulemme lähipäivinä lähestymään liikennevalvontaviranomaisia tietopyynnöllä sekä teitä laajemmalla Amnestyn kansainvälisen sihteeristön terrorismin vastaisten toimien asiantuntijoiden yksityiskohtaisemmalla selvityspyynnöllä.

Amnesty International aikoo jatkaa asian selvittämistä, kunnes Suomen osallisuus USA:n vankilento-ohjelmaan on täysin selvitetty. Luotamme ulkoministeriön yhteistyöhön selvitystyössämme.

Kunnioitavasti

Frank Johansson
Toiminnanjohtaja

Amnesty International
Suomen osasto ry

Kirjeestä lähetetty kopio:

Tasavallan presidentti

Liikenne ja viestintäministeri Merja Kyllönen

Hallituspuolueiden puheenjohtajat

Finnavian Oyj:n toimitusjohtaja Juha-Pekka Pystynen

Liikenteen turvallisuusviraston Trafimailusta vastaava ylijohaja Pekka Henttu